

Məhsuldar Qatın Alt Horizontlarında Neft-Qazlıq, AYMT-nin (Anormal Yüksək Məzamo Təzyiqi) Mexanizmləri və Seysmik-Geofiziki İnteqrasiya: Abşeron Yarımadası, Cənubi Xəzər Çökəkliyinin Qərb Börtləri və Kür Hovzəsi üzrə Kompleks Tədqiqat

Xülasə

Abşeron yarımadası və Cənubi Xəzər çökəkliyinin qərb-börtlərində Məhsuldar qatın (MQ) alt horizontlarında lokal strukturlar daxilində neft-qazlıq geniş miqyasda təsdiqlənərsə də, region üzrə cənub-qərb istiqamətli regional parçalanma zonalarının geoloji-geofiziki parametrləri hələ də qeyri-müəyyəndir. Qala yatağı və Hövsan sinklinali zonasındakı seysmik kəşfiyyat işləri, məhdud həcmə baxmayaraq, yüksək interpretasiya keyfiyyəti ilə seçilərək bu istiqamətdə daha geniş proqramın zəruriliyini üzə çıxarmışdır. Köhnə yataqlar üzərində aparılan seysmik təkrarölçmələr Miosen-Oligosen yaşlı çöküntülərin quruluşunu şəffəfləşdirmiş, dərin təbəqələr üzrə relyef, fasial keçidlər və potensial kollektorların arealı barədə yeni xəritələndirmə aparmağa imkan vermişdir. Layların məhsuldarlığının qiymətləndirilməsində mədən geofiziki üsullar, xüsusən yan karotajı (laterolog) və mikroyan karotajının inteqrasiyası, düzəliş modelləri tətbiq olunduqdan sonra yüksək dəqiqliklə nəticə vermişdir. Yer təkinin geobarik xüsusiyyətləri – sürətli çöküntü toplanması, qeyri-keçiricilikli plastik süxurların üstünlüyü və struktur-tektonik faktorlar – Aşağı Kür çökəkliyində AYMT-nin formalaşmasında əsas aparıcı mexanizmlər kimi dəyərləndirilmişdir. Orta Kür çökəkliyi boyunca (təxminən 370 km) müxtəlif tektonik-sedmantoloji zonalar – qərbdə Ceyrançöl zonası (pliosen-dördüncü dövr çöküntüləri) və Kiçik Qafqazın zonası (mezozoyun vulkanogen-çökənə, paleogen-holosen formasiya kompleksi) – kollektorların davamlılığı, möhürləyici qalınlıqlar və lay təzyiq zonallaşması baxımından müqayisə edilmişdir. Tədqiqat MQ-nin alt paketlərində (Fasila, qismən podkirmaki) ehtiyat potensialının sanballı olduğunu, lakin cənub-qərb yönü parçalanmaların hədəf spesifik modeləşdirilməsi, 3D seysmik, VSP, AYMT proqnozunun sürət-kalibrəmə (Eaton/Bowers) yanaşmaları ilə genişləndirilməsinin vacibliyini göstərmişdir.